

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egylet tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FÜSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FÜMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések első árszába szerint. Nyílt-tér so a 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

A kepe megváltása.

Irta: Dr. Nagy György, orsz. képviselő.

Az 1909-ik évi költségvetés tárgyalásakor a székelyföldi képviselők az a parlamenti kötelesség vár, hogy együttes, lelkes, kitartó munkájukkal a székelyföldi kepe megváltására szükséges összeget a vallás- és közoktatásügyi minisztérium budgetjébe felvételessék.

Mikor a kepe megváltása érdekében 1907. év december hó 18-ikán interpelláltam, akkor az interpellációra adott válaszban Apponyi többek között ezt mondotta: „De ha a kepe nek dolgoz, teljesen tisztába hozatott, lehet még esetleg az 1908. éven belül is külön törvényhozási intézkedéssel a kepe megváltásán segíteni, de mindenestre legkésőbbre az 1909-ik évi költségvetésbe remélem s hiszem, benne lesz e kérdésnek is a megoldása, a mi a költségvetés tárgyalásával egyidejűleg fog eszközöltetni”.

Az 1908. évi költségvetés tárgyalásakor ismételt felszólaltam a kepe megváltása érdekében s 1908. év május hó 20-án felszólalásomra Apponyi Albert gróf budget-beszédjében a következőkben válaszolt:

(Az Országgyűlési Értesítőből idézve) „Áttérve most az egyházi ügyekre (halljuk, halljuk) megemlítek itt egy kérdést, a melyet itt a Házban Nagy György tisztelt képviselő társam hozott fel először és a melyre nézve az interpellációjára ígéretet tettem, hogy azzal foglalkozom és azt megoldásra viszem. És ez a székely kepe kérdése. Ez a kérdés közeledik megoldásához. Az adathalmaz össze van gyűjtve, az előmunkálatok készen vannak, a bizottság, a melyet annak letárgyalására küldtem azzal legközelebb foglalkozni fog, úgy, hogy a jövő költségvetés alkalmával már abban a helyzetben leszek, hogy egészen konkrét előterjesztést tehetek” (Élénk helyeslés).

A nyári szünet előtt azt a megnyugtatót nyertem, hogy az 1909-ik évi költségvetésbe fel lesz véve a kepe megváltására szükséges összeg egyharmada, hogy így három egymásután következő év alatt a megváltás befejeztessék. Augusztus hó 7. és következő napjain tartott számolómában székely testvéreimet értesítettem is erről s örömmel hirdettem előttük egy zaklató,

költséges és igazságtalan teherből való megszabadulásukat.

Az 1909. évi állami költségvetés előterjesztése után első sorban a kepe megváltására felvett összeget kerestem. De hiába! Az egyházak segélyezése címén felvett rovatban nem találtam meg. A míg a szorosabb értelemben vett magyarországi egyházak az 1848: XX. t.-c. végrehajtásaképpen az 1909. évtől kezdve a hívők fej és vagyoni adózásában mutatkozó tulterheltség megszüntetésére nagyobb összegű államszegélyt kapnak, addig a székelyföldi egyházakról gondoskodás nem történt. A kepe megváltását jogunk van követelni. Jogunkat szentesített törvényekre alapíthatjuk. Az 1848: XIII. t.-c., az 1848: XX. t.-c., az erdélyi 1848: V. t.-c. egyaránt parancsolólag előírják a székelységnek e teherből való megszabadítását. Csak akarnunk kell és győzni fogunk.

Apponyi Albert gróf azzal nyugtatott meg, hogy a költségvetés tárgyalásakor a kepe megváltásának ügyében konkrét indítványt fog előterjesztteni. Én hiszem is, hogy Apponyi ígéretéhez hiven hajlandó lenne a megváltásra szükséges összeget tárcája költségvetésébe felvenni. Igyekeztem a pénzügyminisztérium is meggyőzni a megváltás szükséges voltáról, de Wekerlénék az 1909. évre finánciális aggodalmak vannak.

Ha a székelyföldi országgyűlési képviselők ebben a kérdésben egyetértenek, ha összetartással felemlik szavukat, én nemcsak hiszem, hanem tudom is, hogy a kepe nek a maga teljes összegében való állami megváltása még az 1909-ik év folyamán keresztül vihető. Ebben a kérdésben nem merülhetnek fel pártpolitikai aggodalmak. — Nem nyugózhat senkit sem le a párt fegyelem. — Nem szabad senkit elnémitson egyéni érdeke. A mi székely testvéreink azért tisztelték meg a választásnál bizalmukkal, hogy az ő jogos érdekeiknek a parlamentben harcosai, szószólói legyünk. Hallgatás bűn volna. Saját véreink elleni bűn. A pap és hívők előtt egyaránt kedves lesz a mi munkánk, melyet a kepe állami megváltása érdekében kifejtünk. Én kérés székely testvéreimet, hogy kísérik figyelemmel az ebben az ügyben való sáfárkodásunkat s mikor ítélőszékük elé állunk, vonjanak felelősségre. Ha csak

fél annyi buzgósággal végezzük törvényhozó kötelességünket, mint a mennyi szeretettel és bizalommal arra elküldöttük minket, biztosítva van minden kérdésben a siker. Az 1909. évre kiadott „Székelyek Naptárában” megírtam a székelység közgazdasági programját. Ebben a programmban egyik legfontosabb pont: A kepe megváltása. Az egész programnak gyakorlati megvalósításával megteremthetők a Székelyföld gazdasági felvirágozását. És állítom, hogy az egész programot meg lehet valósítani. Csak jóindulat és munkaszeretet kell. Ezt pedig joggal követelheti tőlünk a székelység.

Mikor a képviselőházban a kepe megváltása érdekében több alkalommal felszólaltam, a kérdéssel ismeretlen képviselőtársaim felszólítottak, hogy ismeressem előttem részletesen a kepe nek jogi természetét, a kepe nek gyakorlati módját. S mikor elmondottam, mindnyájan megdöbbenek. Olyan barbár, olyan igazságtalan ez az adózás, hogy párját nem lehet találni jogállamban. Akkor többen megígérték képviselőtársaim közül, hogy a kepe megváltása mellett foglalnak állást. Ezeket most egy körlevélben figyelmeztettem szíves ígéretükre. Az agitációt nem hagyom abban. Kettőzött erővel folytatom nemcsak a parlamentben, hanem a bizottsági gyűléseken is felfogok szólalni a megváltás érdekében. De egymagamban nem tudom diadalra vinni a kérdést. Ezért hívom segítségül székelyföldi képviselő társaimat. Legyen a kivívott diadalnak minden öröme, minden dicsősége az övék. A diadal után én szerényen visszahúzódok s elég jutalmam lesz nekem az a megnyugtató tudat, hogy fajomnak, véremnek hasznos szolgálatot tehettem. Sokan hibának tartják bennem a székely sovínizmust. De én ez a hibát erényként őrööm. Gondolkozásban, beszédben és cselekedetben székely voltam, az vagyok és az is maradok. Ragaszkodom fajomhoz a gyermeknek szeretetével és a férfiúnak öntudatával. A felmerülő kérdéseket a székelység érdekén keresztül nézem, a szerint bírálom meg. S úgy érzem, hogy megértenek az én testvéreim. Ugy érzem, hogy összedobban a szívünk.

Azérthogy a kepe megváltásától én első sorban a vallá-

sos élet fellendülését remélem, sokan paposkodónak mondanak. Ezt a vádat is szívesen, büszkén vállalom. A hitetlenség pogány támadásai megtörnek az én erős hitemen. Míg földi ember előtt soha meg nem hajoltam, hanem dacosan, bátran néztem bárkinek a szemébe, addig alázatosan meghajlok az Urnak parancsa előtt. E parancs szerint szeretnem kell felebarátomat, mint saját magamat. Ez a szeretet nemcsak mint törvényhozónak, hanem mint embernek, kötelességemmé teszi harcolni az igaz ügynek diadaláért. A kepe megváltása pedig igaz ügy.

Édes nekem a fáradtság a székelységért. Gyönyörűséges a harc az én testvéreimért.

Ugy akarom a kötelességemet végezni, hogy majdan én is elmondhassam Pál apostollal, hogy: „Én nem futottam hiába és nem munkálkodtam hiába!” Ugy legyen!!

Szövetkezeli központot Székelyudvarhelynek.

A költő azt mondja: „A porszem, mely magában áll, elfújja egy szellő, egy lehelet; de ha összetapad, ha összenő, ha sziklává tömörül, akkor a fergeteg sem ingatja meg.” E szavak igazságának fönségét mélyen átérzve, részben a közelebről lezajlott Gróf Károlyi napok hatása alatt állva, bátorkodom Udvarhelyvármegye gazdaközönségét, annak közgazdasági, kulturális és szociális vezetőit felhívni, hogy ez impozáns lefolyású gyűlések és kongresszusok a közhajnak megfelelőleg, a vidéki kerületi központok megalakítását tervbe vették.

November hónapban már országosan kezdetüket fogják venni és az ezirányú felhívások már az érdekeltek kezében vannak.

Jelenleg a szövetkezeti Igazgatóságokat az értekezletek helyére, idejére s a megvitatandó kérdésekre vonatkozólag javaslatlételre felszólítják.

Az eredmény, a siker egyöntetű munkától függ elsősorban.

Vármegyénk oly sűrű gazdaköri és szövetkezeti hálózata, hogy itt az egy cél, egy akarat biztos eredményre vezet.

Szövetkezeteinknél „Az ugynevezett gyermekbetegségeken” egyszer s mindenkorra túl vagyunk, változhatnak az idők, változhatnak a körülmények, de a szövetkezeti eszme győzelmét nem akasztja meg senki és semmi. De mi joggal is lehetne

megakadályozni, hogy mikor mindenki tömörül, épen a gyengék ne védelmezzék önmagukat?"

Erősítsük ebbeli munkánkat azzal, hogy szövetkezeti központot követeljünk Székelyudvarhelynek, tegyenek a hivatottak és kérdezettek felterjesztést úgy a „Magyar Gazdaszövetség”-hez, mint a „Hangyá”-hoz oly irányban, hogy a vidéki kerületi értekezletet kívánjuk Székelyudvarhelyt megtartani, mondjuk november 22-én és az előkészítés, szervezés munkáját vegye kezébe, karolja fel a Gazdasági Egyesület, akár a székelyudvarhelyszövetkezet vezetősége.

Hívjuk oda mindazokat, akik képzettségükkel fogva a közszereplésre hivatottak. Hadd érezzék, hogy a közéleti munkásságnak nemcsak azon útját keresik, melyen hír és dicsőség terem, hanem azt nézik, hogy hol használhatnak legtöbbet az országnak és polgártársaiknak.

Tömörüljünk céltudatosan, mert ma a szervezkedések korszakát éljük; mutassuk meg, hogy nemcsak beszélni, de tenni is tudunk a népért!

Hetser Kálmán.

Tanárok kongresszusa városunkban.

Az erdélyi róm. kath. Státus tanárainak egyesülete folyó hó 3-án d. e. 9 órakor kezdődőleg Székelyudvarhelyt, a főgimnázium nagytermében tartotta meg a minden évben megtartani szokott kongresszusát Paál Antal gyulafehérvári igazgató, kongresszusi elnök elnöklésével.

Az erdélyi hét főgimnázium tanártestületei mind képviselve voltak. Megjelentek Gyulafehérvárról Paál Antal igazgató, Rass Károly tanár, Ávéd Jákó nyug. igazgató; Kézdivásárhelyről: Asbóth Viktor és Tóth Balázs; Kolozsvárról Páll István stá-tusi referens, Nemes Endre igazgató; Csíksomlyóról: Iványi An'ál, Brassai Károly, Dr Király Henrik és Szlávik Ferenc; Brassóból: Busling József igazgató, Tertyánszky Sándor, Ujsághy József, Szélyes Dénes; Marosvásárhelyről: Jánossy Gerő és Jaross Béla; Székelyudvarhelyről: Gönczy Lajos ref. koll. igazgató, Dr Soly-mossy Lajos kir. főreálisk. igazgató, Hargita Nándor szakiskolai igazgató, valamint természetesen a vendéglátó róm. kath. főgimnázium egész tanártestülete és nyugdíjazott tanárai, ugyancsak a helyi sajtó meghívott képviselői.

A kongresszust megelőzőleg szent mise volt a plebániái templomban, amelyet Páll István apát-kanonok fényes segédlettel pontifikált.

Az elnök megkapó vonásokban mutatott reá az erdélyrészi róm. kath. tanáregyesület multjára és vázolta annak életerős jövőjét.

Majd Páll István apát-kanonok, stá-tusi referens tartott a katolikus autonomiáról nagyérdekű és általános figyelemmel hallgatott előadást. Végül pedig a főtanhatóság nevében üdvözölte a kongresszus tagjait és Isten áldását kérte működésükre.

Az általános éljenzéssel kísért felolvasás elhangzása után, Soó Gáspár főgimnáziumi igazgató emelkedett szólásra és indítványára a kongresszus egyhangulag elhatározta, hogy a kongresszusi előadásokat s általában a lefolyásáról szóló jegyzőköny-

vet kinyomatjait s ennek költségeit a főtanhatóságtól kérelmezik.

Ávéd Jákó nyug. igazgató indítványát, hogy az erdélyi püspököt, aki állandóan szeretettel viseltetik a Státus tanárai iránt s azok minden ügyét lebilincselő kegyességgel szívében viseli, a kongresszus alkalmából üdvözöljék, kitörő lelkesedéssel fogadták, ugyancsak Tamás Albert h. igazgatónak Apponyi gróf közoktatásügyi miniszter üdvözlésére vonatkozó javaslatát, valamint az országos kath. tanáregyesület elnökségének üdvözlését is.

Gróf Majláth erdélyi püspökhöz a következő táviratot intézték:

Az erdélyi róm. kath. Státus tanárainak mai napon tartott kongresszusa fiúi szeretetének és hódolatának igaz érzéseit nyilvánítja, mikor imádságos lelkülettel kívánja és kiáltja, hogy Isten a nevenapiját ünneplő lánglelkű főpásztort, apostolt és atyát, sokáig boldogan éltesse!

Gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszterhez ezt táviratozták:

Az erdélyi róm. kath. stá-tus tanári kongresszusa hódoló tisztelettel üdvözlő közoktatásügyünk nagynevű vezérét; biztosítván Nagyméltóságodat arról, hogy egyesületünk minden tagja mint eddig, ezután is erejének legjavát fogja és akarja áldozni a keresztény erényeken alapuló magyar nevelés- és oktatásügy szolgálatára.

A tulajdonképeni tárgysorozat az elnöki jelentéssel vette kezdetét. Ennek során megemlékeztek Albert Ferenc brassói, Erdélyi Károly kolozsvári és Hager József marosvásárhelyi elhunyt tagokról, kiknek emlékét jegyzőkönyvileg örökítették meg mély fájdalomuk jeléül.

A kongresszus munkálkodásának anyagát képező előadások közül az első Rass Károly gyulafehérvári főgimnáziumi tanár tartotta „A tanítás eredménytelenségéről az algimnáziumban” címmel. Nyugodt temperamentumu előadásában finom szatírával ostromozta a középiskolai tankönyveknek tudományos színre törekvő, de épen ezért rendkívül nehézkes, sőt igen gyakran érthetetlen meghatározásait. A meggyőzés erejével fejtegette, hogy míg az oktatásban különösen a kifejezéseket illetőleg a gyermekeknek értelmi fokához a kellő leereszkedés meg nem történik, eredményes munkálkodásról szó sem lehet. A jelenlevők mindvégig feszült figyelemmel hallgatták a tartalmas előadást és kitörő lelkesedésből fakadó tapssal és éljenzéssel honorálták az előadó tanár munkásságát.

Ezután Tertyánszky József felolvasása következett a délutáni oktatásról. Fizikai kísérletek alapján eszközölt méréssel mutatta ki, hogy mennyire fárasztja a délutáni egy óra is a gyermek gondolkodó képességét. Szaktekintélyekre hivatkozva érdekesen bizonyította be, hogy a délelőtt 8—12-ig tartó 4 órai munkaidő alatt nem csökken annyit a gyermek gondolkodó képessége, mint a délutáni 1 órai munkálkodás alatt. Ezenfelül logikus okoskodással mutatta ki azt is, hogy a délutáni tanítás nemcsak a szükséges szórakozástól fosztja meg tanulóinkat, hanem előkészítő munkáját is annyira megnehezíti, hogy ennek következtében egészsége és idegrendszere komolyan veszélyeztetve van. Határozati javaslatát, melyet felolvasásából mintegy

végeredmény gyanánt levont s mely az egész tanításnak a délelőtti való áthelyezését ajánlja, a kongresszus egyhangulag elfogadta, a lelkes taps és éljenzés mellett ezzel mintegy jutalmazni is kívánván felolvasó buzgóságát.

Harmadik pont gyanánt azon kérdést tárgyalta a kongresszus, hogy vajjon az erdélyi róm. kath. Státus főgimnáziumainak tanári egyesülete belépjen-e az Országos Katolikus Tanár-Egyesületbe, mint annak fiókja vagy ezután is mint önálló egyesület tovább is folytassa működését? Ez a kérdés szélesebb vitát involvált, melyben többen részt vettek, de mégis tartalmas hozzászólásaikkal Paál Antal elnök, illetve Páll István referens, Embery Árpád és Tóth Balázs tanárok tüntek ki.

Ezen tartalmas vita folyamán megá-lapodott a kongresszus, különösen araváló tekintettel, hogy az erd. r. kath. Státus főgimnáziumainak már speciális helyzete is, de a már eddig kifejtett eredményes munka is követelik, hogy az erd. róm. kath. Státus főgimnáziumainak tanári egyesülete továbbra is mint önálló egyesület működjen. Mindezek mellett azonban nincs kizárva, sőt sok tekintetben kötelességszerű is, hogy a kongresszus tagjai akár intézetenkint, akár személyenkint az orsz. kath. tanár-egyesületbe belépjenek.

Az ezután következett szünet után Dr Paál Árpád vármegyei főjegyző Udvarhelyvármegye közönsége nevében üdvözölte a kongresszus tagjait, mire az elnök köszönetet mondott a jó kívánságokért. Majd Frölich Ottó helyi főgimnáziumi tanár felolvasása következett „A nevelés és a történelem” címmel. Az igazi professzornak született agilis fiatal tanár, korunk nagyfontosságú kérdését: az ifjúság helyes irányu nevelését tárgyalta megkapó lelkiismeretességgel. A nemzetközi eszmék ellen hatalmas fegyverként a magyar hazafiságot és a történelmet állította. Az általános helyesléssel fogadott előadást követendő irányul fogadta a kongresszus és az előadónak jegyzőkönyvi elismerését nyilvánította.

Majd Mikes János gróf közszere-tetben álló főesperesünknek a bennlakások és testi nevelés ügyében beadott javaslatai vétettek tárgyalás alá. A benyújtott javaslatokat Tamás Albert igazgató helyettes ismertette, ki körülményesen mutatott rá az azokban rejlő és a nevelésre igen hasznos elvekre és ujtásokra, miért is a kongresszus kész örömmel egyhangulag fogadta el a javaslatokat.

A felolvasások közül utolsónak Luchaub Gyula helyi főgimn. tanáré következett, melyben felolvasó a fizikai célszerűségről értekezett. Tudományos készültséggel mutatta ki a természeti tűneményeknél a célszerűség és takarékoság elvét, mely körülmény a fizika tanításából kifolyólag is hatalmasan inti a növendékeket rendre s nyilvánvalóvá teszi előttük az Istenség rendező bölcsességét. Nagy tetszéssel fogadta a kongresszus a hasznos és élvezetes felolvasást s érte Paál Antal elnök mondott meleghangú köszönetet.

Mintegy folytatásaként Luchaub felolvasásának Tertyánszky József brassói főgimn. tanár a fizika gyakorlati tanításának, mint rendkívüli tárgynak behozatalát indítványozta.

A kongresszus azonban Tóth Balázs kézdivásárhelyi tanár hozzászólása után kimondotta, hogy a Tertyánszky javaslata nemcsak a növendékek újabb megterhelését eredményezi, hanem súlyos anyagi áldozatokat is követel az egyes intézetektől, sőt az a rendes fizikai tanítás keretében ügyes módszer mellett meg is van valósítva, — a javaslatot napirendről levette.

Az ülés végén az indítványok tárgyalására került a sor. Péter János gyulafehérvári főgimn. tanár indítványával, mely a stá-tusi tanárok fizetésének méltányos rendezését sürgeti, behatóan foglalkozott a kongresszus és azt el is fogadta.

Legvégül Paál Antal elnök jelentette be lemondását, melyet azonban a kongresszus — tekintettel az ő eddigi eredményes működésére és bölcs belátására, — nem fogadott el, illetve a jövő gyűlésre utasította.

Az ülés után a helyi róm. kath. főgimnázium a kongresszusi tagokat, illetve az ülésen megjelenteket barátságos banketten vendégelte meg, hol a társaság a késő délutáni órákig maradt együtt a legszívélyesebb barátságban és fesztelen jókedvben. Sükösd Miklós vendéglős, a Budapestszálló bérloje, úgy az ételek és italok kitűnőségével, mint a kiszolgálás pontosságával a résztvevők teljes megelégedését érdemelte ki.

LEGUJABB.

(Saját tudósítónktól.)

Budapest, november 4.

Ha a pénzügyi bizottság még a héten befejezi a költségvetés tárgyalását, akkor a képviselőház a jövő hét elején, valószínűleg kedden tartja első ülését, melyen Wekerle Sándor miniszterelnök beterjeszti a Bosznia és Hercegovina annexiójáról szóló törvényjavaslatot. Ha a javaslat tárgyalása alkalmával nagyobb vita fejlődne ki, akkor a kormány kénytelen lesz indemnitást kérni; ha azonban a javaslat tárgyalása simán megy és egy-két nap alatt végezhetnek vele, akkor a költségvetést a sürgősségi szakaszok alkalmazásával még november hóban elintézi a képviselőház.

Oroszországból különös hírek érkeznek, melyek ha valónak bizonyulnak, nagy befolyással lehetnek a balkáni eseményekre. Pétervárról ugyanis azt táviratozzák, hogy Oroszország körjegyzékben fogja kijelenteni, hogy nem járul Bosznia annexiójához és hogy a cárr beleegyezését adja György szerb trónörökös nagyzási terveire. A trónörökös tudniillik lemondásra akarja bírni atyját, Péter szerb királyt, hogy aztán ő maga kiáltassa ki magát Szerbia királyának; a cárr viszont azt követeli György hercegtől, hogy a nemzetközi kongresszus döntéseig Szerbia nyugodtan viselkedjen és semmiféle kétes kimeneti háborusdiba ne bocsátkozzék. Az osztrák katonaság a szandzsákokat már teljesen kiűritette; az utolsó osztrák és magyar csapatok már hétfőn bevonultak Szerajevoba; még csak a lovasság és tüzérség kivonulása van hátra.

Szalonikiból jelentik, hogy az összes vasuti vonalakat katonasággal

öriztetik, mert tartanak tőle, hogy szervezett macedon bandák csak a kedvező alkalmat várják a betörésre. — Az osztrák és magyar katonai hatóság Adakale szigeten hat ágyut állítottak fel; a szigetet erős katonaság szállotta meg és telefon által összekötötték Orsovával. A sziget tudvalevőleg Orsován alól a Duna közepén fekszik és mintegy választófalat képez a magyar és szerb partok között.

Azok a hírek, amelyek a Balkán-konferencia meghiusulásáról szólnak, mindenesetre koraiak. Nem valószínű, hogy Oroszország nem hajlandó a konferencián résztvenni és ennek következtében azok az államok, amelyek Oroszországgal baráti viszonyban vannak sem vehetnek részt a konferencián; épp oly valószínűtlen az is, hogy Oroszország az annexiót, legyen az bármilyen formában, az európai hatalmak elé terjesztve, ne lenne hajlandó elfogadni. Oroszországnak tudnia kell, hogy az annexió meg nem történtté tétele csak egy Ausztria-Magyarország ellen viselendő sikeres hadjárat után válnék lehetővé és Oroszországnak épp úgy érdekében áll tartózkodni a háborútól, mint a többi hatalmaknak.

KÜLÖNFÉLÉK.

A koldus asszony.

A paloták fényes során
Diszes hintó elrohog;
Benne cifra, festett dáma
A sok gyöngytől úgy ragyog;
Lovakat hajt, gyűrűs kézzel
Kalapján leng tarka toll;
Otthon pedig, kis kunyhóban
Siratgatják valahol...

A paloták fényes során
Rongyos koldusasszony áll...
Arca ráncos, keze reszket,
Csekély alamizsnát vár;
S hogy a hintó elrohogott
Sebesen ép mellette,
Az út sarát a szegénynek
Szeme közé fröcskölte...

És a szegény koldusasszony
Némán, sirva ott marad,
Szeméből rongyos kendővel
Törli könnyét s a sarat;
All és nézi a szép hintót,
Lelkéből bus sóhaj száll:
Mi te most vagy cifra dáma
Az én régen voltam már...
Deréki Antal.

Temetőben...

Halottak napja volt...
Olyan sötéten, szürkén bámult le
a tájra a felhőbe burkolt égbol-
tozat, mintha az egész emberiség
gyászát egyedül akarta volna vi-
selni; olyan gyakran zuditotta reánk
megeredt esőcseppjeit, mintha min-
den bánatunk elcsirását egyedül ma-
gunk akarta volna lefoglalni...
És az emberek ezrei e kedvezőtlen
időjárás dacára is, mely gyászba
burkoltan, sűrű, sötét tömegekben
zarándokoltak ki a halottak birodal-
mába; szegény és gazdag, ur és
polgár, gyermekek, ifjak és vének
mind-mind felkeresték azt a domb-
oldalt, mely szeretteiknek pormarad-
ványait rejtegeti méhében. Az enyész-
et tanyája szinte illatos lett a tö-
mérdek virágtól és ezer meg ezer
gyertya és mécses lángja világította

be az emlékezés fényével a pusztulás rémes sötétségét. A hiuság vására ugyan ide is elkiséri az embereket; még a kegyeletben is igyekszünk egymást tullicitálni; nem a holtaknak, hanem az élőknek áldozunk, midőn abban vetélkedünk: melyik sírdombot ékesíti a több és szebb virág, melyik sirhantot világítja több és cifrább mécses, gyertya vagy kandaláberláng? Pedig egy csepp igazi könny, mely őszintén sirató lélekből fakad, nagyobb áldozat, nagyobb kegyelet a holt iránt, mint amennyit Arabia minden virága, minden illata adhatna...

De az élők örökös bűne az, hogy az egyenlőség gondolatát, — bármennyire hirdetik világgá — az életben elviselni lealázónak tartják és csak kényszerűségből békülnek meg vele, mikor már bizonyossá válik előttük: hogy odalent akarva, nem akarva, mégis csak egyenlőek leszünk mindannyian...

Akár m-re indulunk, akár hová megyünk, — legyen életünk a kicsi falu határához kötve, vagy vezessen vágyunk ki a nagy világ bódító zarádjába, — ha megjártuk utunkat, ha szárnysegetten, kifáradt, megszibadt szervezettel pihenni, nyugodni térünk, a végső állomáson, a halál birodalmában, a földben egyforma kicsi hely jut mindajajunknak és ha az életben nem is, de az enyészetben kerülhetetlenül mindannyian egyenlőek vagyunk...

Ránchezedik a sötét, nyirkos, ködös éjszaka a tájra; a rémes sötétségben csak a temetőben még fellobbanó mécsesek lángjai pislognak... Elnémult a fájdalom, elhalt a zokogás és ismét néma csend honol a felvirágozott sírok, a halottak birodalmában... Ők nyugodtan pihenik örök álmukat... de vajjon mi, kik az élettel küzdünk, vajjon mi tudunk-e nyugodtan aludni és pihenni?...

Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a Tó-utcában egy lovas ember lóval együtt elmerült a pocsolyába;

mondják, hogy vicinális vasutunk a héten a rendes időnél öt perccel előbb érkezett be az állomásra;

mondják, hogy a „Székely Társaság” már régen beszámolt az augusztusi nagygyűlés erkölcsi és anyagi eredményével;

mondják, hogy jótékony egyleteink, halottak napján, minden elhagyott sirra egy szál virágot és egy szál gyertyát helyeztek el;

mondják, hogy ugyanazon a napon a függetlenségi 48-as párt lélekemelő emlékünnepeit tartott a szabadságszobornál;

mondják, hogy felelős szerkesztőnk hosszú betegsége alatt nagyszámu tisztelői és barátai tömegesen kitüntették részvéltogatásukkal;

mondják, hogy a városunk rendezésére legközelebb megválasztott tiz tagu bizottság komolyan azon gondolkodik, hogy még ez év folyamán megtartsa első tanácskozását;

mondják, hogy télire a mellékutcák világítására kölcsön kéri a Kossuth-utcai villamos ivlámpákat.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget — a szerkesztőség.

— **A református kollegium ifjusága** szombaton október 31-én délelőtt 11 órakor ünnepelte a reformáció 100 éves fordulóját. Az ünnepélyen az egész tanári kar, az összes tanulók és nagyszámu hallgató közönség vett részt. Bevezetésül az egész közönség egyházi éneke szolgált; utána Pálffy László VIII. osztálybeli tanuló alkalmi szavazata következett; majd Biró Sándor tanár méltatta remekül előadott, eszmékben gazdag ünnepi beszédében a nap jelentőségét; utána az ifjusági énekkar énekelt „Erős várunk nekünk az Isten” mely hatástanú zsoldárt; Gönczi László és Palló Imre erőteljes, vallásos párbeszéde után, végül a közönség elénekelt a himnuszt, mely méltó befejezésül szolgált a lélekemelő ünnepélynek.

— **Kántorválasztás.** Mint lapunkban legközelebb megírtuk, a református templomban már több vasárnapon át folytak a próba éneklések, a megüresedésbe jutott kántori állásra; ez alkalommal sok szép és képzett hangokat lehetett hallani. Az eredmény különben rövid időn elválik, mert a kántorválasztás napja e hó 12-én délelőtt 9 órától kezdődőleg a ref. templomba van kitűzve és akkor megtudjuk, hogy kit választ a többség e diszes és szép állásra.

— **Szekelyudvarhely város képviselőtestülete** ma esütőrtökön november hó 5-én délután 3 órakor rendkívüli közgyűlést tart a város tanácskozási termében.

— **A helybeli jótékony nőegylet választmánya** november hó 8-án, vasárnap délután fel 3 órakor a vármegyeház kistermében tartja ülését, melyre az érdeklődők, tekintettel a nagyfontosságú tárgysorozatra tisztelettel meghívotnak.

— **Adakozás.** Szilágyi Dezső színházi igazgató a ref. szegények javára 9 korona 26 fillért adott. Fogadják érte köszönetünket. Szabó Gyula ref. s. lelkész.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazok kik hosszas betegségem alatt szíves részvétükkel, érdeklődésükkel és látogatásukkal megtisztelni és vigasztalni méltónak találtak, különösen méltóságos Ugron Ákos főispán, Klein Géza és dr. Viola Sándor urak, valamint gyógykezelő orvosaim dr. Lengyel József, dr. Ráczkövy Samu és dr. Egyed Balázs urak fogadják tőlem ezuttal is őszinte szívből eredő hálás köszönetemet. Deréki Antal.

— **Szekely cselédek jutalmazása.** Bankházi Ács Károly alapítványának kamataiból a Budapesti Székely Egyesület 40—40 koronás jutalmidíjakat tűzött ki négy olyan mezőgazdasági férficseléd és három olyan háztartásnál alkalmazott nőcseléd részére, kik legalább öt év óta állandóan a megye területén szolgálnak, s szorgalmukat, becsületességüket és hűségüket megfelelően igazolják. Felhívom azokat, kik erre a jutalomra igényt tartanak, hogy pályázati kérésüket szolgálati helyének és idejének kitüntetésével a járási főszolgabírák, illetve Székelyudvarhely város polgármestere útján legkésőbb folyó évi november 20-áig adják be hozzám. Székelyudvarhely, 1908. évi október 31-én. Alispán helyett: Dr. Paál főjegyző.

— **Új rend a piacon.** A pénz- és kereskedelemügyi miniszteriumokban, mint értesülünk, egy üdvös javaslat-

tal készültek el, a mely a kofákat ép oly aggodalommal tölti el, mint a milyen örömet okoz a vásárló közönségnek. A javaslat értelmében a kofákat numerushoz kötik. Minden kofa kap egy számot, melyet látható helyen tartozik viselni. Elrendelik az elővásárlási tilalmat s helyi piacon rendszabályokat készítenek. A városba élelmiszerekkel terhelt kocsikat csak az esetben bocsátanak be, ha az illetők bizonyítvánnyal bizonyítják, hogy saját terményeiket vagy tenyésztüket szállítják a piacra. A kik a városból élelmiszereket visznek ki, minden esetben kiviteli vámot fizetnek. Szóval az élelmiszerekkel közvetítő kereskedést folytató egyének helyzetét annyira megnehezítik, hogy csak korlátozott számba élhetnek meg s csak a nap egy bizonyos órájától vásárolhatnak s így a fogyasztó közönség abba a helyzetbe jut, hogy magától a termelőtől vehet s nem lesz kénytelen a bevásárlásnál a kofákkal versenyre kelni. Az új rend a jövő évben lép életbe. Végre tehát a pénz- és kereskedelemügyi miniszterek megtették azt, a mire a városok hiába kérték a hatóságokat. Tettek egy lépést a drágaság enyhítésére.

— **Szterényi József államtitkár,** ki a mult héten influenzában megbetegedett, még mindig ágyban kénytelen maradni és így erre a hétre tervezett brassói beszámolóját el kellett halasztania és a brassói fogarasi vasut megnyitó ünnepségeiben sem vehet részt.

— **Gyulafágyár Kézdivásárhelyen.** Kézdivásárhelyen egy ottani vállalkozó gyulafágyarat akar építtetni, melyhez a várostól kedvezményeket kért. A város tanácsa legközelebb tartott ülésén elhatározta, hogy a kért kedvezményeket megadja és így a gyár építését már rövid időn megkezdik. Mondják, hogy nálunk is a parajdi híres gyártelep helyett újat létesítenek.

— **Államsegély a szászoknak.** Brasóban ismeretes dolog volt már hónapokkal ezelőtt, hogy az ág. ev. szász gimnázium építkezési céljaira a kormány 400,000 kemény, magyar koronát fog adni. Szomorú az a tény, hogy ez a hír földi a legridegebb valóságot. Ott rejtőzködik szerényen meglapulva az 1909. évi költségvetés számöntökelegében, azzal az indoklással, hogy — a kellő fedezet hiányzik, 400,000 korona államsegély utaltatik ki építkezési célokra. Szóval elfeledkeztek azokról a gazdag alapokról, a melyekkel a szász egyetem épen kulturális célokra bír. A szász egyetemnek egy pár évvel ezelőtt eladott erdeinek vételéről ugy határoztak, hogy kulturális célokra fogják azt fordítani. Az összeg nem is igen sok, csak husz millió korona. Ebből nem lehet szubvenció nélkül is gimnáziumot építeni? Vajjon kinek a keze járt bele, hogy a „hazafias” szászok csaknem félmilliót kapjanak akkor, mikor nincsenek rászorulva és mikor a hazafias magyar kultúra igazán éhezik?

— **A Petőfi-ház sorsjátéka.** A Petőfi Társaság fáradságot nem ismerő buzgósággal törekszik megvalósítani azt a kulturális és kegyeletes célját, hogy a Petőfi Házban összegyűjtse és mielőbb hozzáférhetővé tegye a közönségnek Petőfi ereklyéit s azokat a nemzet kincsévé avassa. A Petőfi

muzeum fõntartása a Petõfi Társaság gondja. A Társaság segítségért a magyar társadalomhoz fordul. A Petõfi Ház meg lesz, ha a társaságnak erre a célra rendezett sorsjátékát a magyar társadalom fölkarolja. A pénzügyminiszter által engedélyezett tárgysorsjáték, melyet a Társaság házi kezelésben rendez, tulajdonképpen a közönség áldozatkészségének a meghálálása, amennyiben a nyereményekben gazdag sorsjáték egy koronás sorsjegyei egyáltalán nem állanak arányban azokkal a nagyértékû nyereménytárgyakkal, amelyek a sorsjegyvásárlók között kisorsoltnak. A mellett tehát, hogy a vásárló igen nagy nyerési esélyekhez jut, egyúttal egy nemes, hazafias és kulturális célt szolgál, hozzájárul a Petõfiház létesítése és fõntartási költségeihez. A nyeremények száma 2010, tehát eltérõleg a szokásos tárgysorsjátékoktól minden sorsjegynek igen nagy nyerési esélye van. Az összes nyeremények értéke 76 ezer korona, a fõnyeremény 25000 korona. A Petõfi Társaság má. zét-küldte az ország minden részébe sorsjegyeit és arra kéri a közönséget, hogy a sorsjegyek vételével és terjesztésével legyen segítségére a nemes cél megvalósításában.

— **Mûhle rózsakatalogusa.** Elõtünk fekszik Mûhle Árpád kitûnõ hírû temesvári rózsakatalogusa. A katalogus páratlan elegáns külsõ kiállítása ép úgy, mint a nagy szeretettel és szakértelemmel összeállított tartalma a közönséges, sablonos árjegyzékek nivója fölé messze emelik. A rózsá tenyésztését, szaporítását és gondozását lapidáris rövidséggel és éles tárgyilagossággal szerkesztett utasítások alakjában magyarázza, melyekõl a rózsabarát gyakran több és megbízhatóbb tanácsokat meríthet, mint hosszú és körülményes fejtegetésekbõl. A rózságyedek jellemzése, dacára a szûk kereteknek, kimerítõ és több mint 1000 fajta talált ezen mûben felvétel. Ezen óriási gyûjtemény a temesvári tenyészetekben a pedáns gondossággal tartatik szemmel, a növények racionális és példás tenyésztési módszerrel szaporíttatnak. E rózsá növények szépsége és bujasága a monarchia határán tulterjedõ kiváló hírnévnek örvend. Ezen rózsá-árjegyzék, mely barkit okszerû rózsatenyésztõvé képez, ingyen és bérmentve küldetik meg. Iránta „Mûhle Árpád rózsá-nagytelepéhez Temesvár“ kell fordulni.

Vérszegénység

ellensúlyozásául tessék SCOTT-féle Emulsiót használni, a mely a **vért gazdagítja** és a test husát szilárdá és egészségessé teszi.

A Scott-féle Emulsio

egyaránt hatásos fiatalnak és öregnek. A gyors javulás meglep és kielégít.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét a — halászt — kérjük figyelembe venni.

Próbálják meg

és meg fognak errõl gyõzõdni, mint ahogy ezren és ezren gyõzõdtek meg róla az utolsó 32 év lefolyása alatt.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50f.

Kapható minden gyógyszerárban

Kiadja: Betegh Pál villam-motoros könyv- és újságtkiadó intézete.

Török szerencséseje — örök! Aki nem hiszi — próbálja meg: vásároljon m. kir. szab. osztálysorsjegyet az 1908. nov. 19. és 21-én kezdõdõ XXIII. sorsjátékhöz **Betegh Pál** könyv- és papirkereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám alatt, hol **Török-féle** osztálysorsjegyek még kaphatók s meg fog gyõzõdni, hogy egy huzási nap sem mulik el, amelyen Magyarország legnagyobb bankháza: Török A. és Társa rt.-nál a vevõknek nagyobb nyeremény ne jutna, mert hát mindig igaz marad, hogy Török szerencséseje — örök!

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedõnél

a legjobb minõségben, nagy választékban és legelõnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

RÉGIMESTEREK: Murrillo, Rembrandt, Hobbema, Liotard, Goya, Rexi, Tizian, Turner, Rogier, Id. Hals, Id. Holbein, Reynolds, Raffael, Botticelli, Luini, Fra Angelico, Ferrari, Dürer, Caravaggio, Rubens, Velazquez és mások **leghíresebb alkotásainak** gyûjteménye az eredeti festményeket hiven elõtároló színes másolatokban egyenként is kapható 23/33 cm. nsban:

BETEGH PÁL

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN SZ.-UDVARHELY Kossuth-utca 31. sz. a.

Hirdetmény.

Alulírott gyártulajdonos ezennel közhírré teszi, hogy az oroszhegyi Varságtelepen, a zetelaki Zsigmondtelepen és a székelyudvarhelyi fatelepen alkalmazott összes biztosításra kötelezett munkásai részére az 1907. évi XIX. t. c. 138. §-a alapján vállalati betegsegélyző pénztárt alapít.

A vállalati betegsegélyző pénztár alapszabályainak megállapítása az 1907. évi XIX. t. c. 142 §-a értelmében a pénztár közgyűlésén lévén eszközözlendő, ennek összehívhatása vegett mindenekelőtt a közgyűlési kiküldöttek lesznek az országos

munkás betegsegélyző és balesetbiztosító pénztár alapszabályainak 209. §-a értelmében megválasztandók.

Ezen választás megejtésére határnapul a *folyó 1908. évi december havának (8) nyolcadik napja* tüzetik ki. A választás a megjelölt határnapon reggeli 9 órakor veszi kezdetét.

Választási helyiségek a következők: A székelyudvarhelyi fatelepen a fatelep irodája; a zetelaki Zsigmond telepen a cantin melletti nagy étterem; a varsági fűrésztelepen a fatelep irodája.

Választandó lesz az országos munkás betegsegélyző és balesetbiztosító pénztár alapszabályainak 209. §-a értelmében titkos szavazás útján a 210. §-ban előírt három évre terjedő érvénnyel 30 rendes és 15 póttag.

És pedig a 30 rendes tag közül:

1 a hivatalnokok,

2 a gépészek, felügyelők, vagy előmunkások,

27 pedig a favágók és közönséges munkások sorából;

a 15 póttag közül:

1 a hivatalnokok,

2 a gépészek, felügyelők vagy előmunkások; és

12 a favágók, napszámosok és közönséges munkások sorából lesz választandó.

Szavazati joggal bírnak mindazok, kik jelenleg a fennebb megnevezett fűrészgárak és fatelepeken alkalmazva vannak és az országos munkás betegsegélyző és balesetbiztosító pénztár alapszabályai 6 §-ának 1. és 2. pontja értelmében betegség esetére biztosításra vannak kötelezve és a jelenleg működő székelyudvarhelyi kerületi betegsegélyző pénztárnak igazolvánnyal ellátott tagjai.

Ezen igazolványok a szavazó által a szavazatszedő bizottság előtt felmutatandók.

A szavazatra jogosultak felhívának, hogy a kitűzött határidőben a választási helyiségekben megjelenve maguk közül a szavazatszedő bizottságba két tagot küldjenek ki.

Miről az érdekeltek azzal értesítenek, hogy a választási eljárás, egyéb itt nem érintett részleteire és egyéb szükséges tudnivalókra a fűrészs és fatelepi irodákban ezzel megbízott tisztviselők adnak felvilágosítást.

Székelyudvarhelyen, 1908. november hó 1-én.

Klein Zsigmond,

fakerekedő, gyártulajdonos.

7764—1908. tkvi sz.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. Igazságügyminiszter 1906. évi július hó 6-án 14114—1906 I. M. I. sz. alatti rendeletével elrendelte, hogy a székelykeresztúri kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságához tartozó **Rugonfalva** község telekkönyveibe felvett mindazon ingatlanokra nézve, melyekre az 1886. évi 29. t. c. 1889. évi 38. t. c. és az 1891. évi 16. t. c. cikk a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi 29. t. c. cikkben szabályozott eljárás s ezzel kapcsolatban a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése fogantatassék.

E célból a helyszíni eljárás **Rugonfalva községben 1908. évi december hó 10-ik napján** fog kezdődni.

Ennélfogva felhívának:

1. mindazok, kik a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve indokolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a tkvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az észrevételeiket igazoló okirataikat mutassák fel.

2. mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogi igényt tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, az átjegyzésre az 1886. évi 29. t. c. 15—18. és az 1889. évi 38. t. c. 5. 6., 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, — vagy oda-hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szívesen ismerje el, — és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogait ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezményétől is esznek.

3. És azok, kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálog vagy megszűnt egyéb jog van telekkönyvileg bejegyezve, ugyszinten azily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve, hogy a törlesztési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesében a bélyeg mentesség kedvezményétől esznek.

Székelykeresztúr, 1908. évi október hó 22-en.

Péterfy,

kir. járásbíró.

Uj fűszer-, liszt- és csemege-üzlet!

Fehér, finom, fényűzési és kenyér sütőde!

Van szerencsém a nagyérdemű városi és vidéki közönség szíves tudomására hozni, hogy Székelyudvarhelyt, Batthyánitér 11. szám alatt (a régi sópiacon) egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő fűszer, liszt és csemegeüzletet, kapcsolatosan egy fehér, finom, fényűzési és kenyérsütődével nyitottam.

Hosszu éveken át szerzett tapasztalatom ezen a téren feljogosítanak arra, hogy a nagyérdemű vevőközönséget csakis elsőrendű árukkal és a legjobb és legtisztább kezelt izletes süteményekkel láthassam el és az egyszer vállalatomba helyezett bizalmat állandóan kiérdemeljem.

Naponta háromszor friss sütemény és kenyér.

A nagyérdemű közönség szíves partifogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

Réther János.

Jelszó: Pontos és jutányos kiszolgálás!